

IZGRADNJA HE NA SREDNJI SAVI: GRADIVO ZA NOVINARJE

Vsebina:

1. Ozadje in razlogi za gradnjo verige HE na srednji Savi
2. Cilji projekta
3. Predvidene hidroelektrarne
4. Prednosti in učinki projekta
5. Formaliziranje projekta

Trbovlje, 25. november 2011

1. RAZLOGI ZA GRADNJO VERIGE HE NA SREDNJI SAVI

V svetu in prav tako v Sloveniji potreba po električni energiji nenehno narašča. Primanjkljaj električne energije je posledica na eni strani visoke rasti potrošnje električne energije, na drugi strani pa premajhne razpoložljivosti proizvodnih zmogljivosti. Z vstopom na evropski trg električne energije je postalo tudi za Slovenijo obvezujoče, da sama izpolni določene zahteve, če želi ohraniti energetska samostojnost znotraj EU. Pri zagotavljanju zadostne oskrbe z električno energijo mora Slovenija upoštevati tudi mednarodne sporazume, kot je npr. Kjotski sporazum o zmanjševanju toplogrednih plinov (TGP), delež električne energije proizvedene iz obnovljivih virov in ostale sprejete obveznosti.

Vse to spodbuja proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (OVE), ki omogočajo trajnosten razvoj družbe. V skladu s temi izhodišči je slovenska energetska politika vse bolj usmerjena v smotrno izkoriščanje vodnih virov oziroma v pridobivanje električne energije iz vode kot strateško pomembnega obnovljivega vira.

Z vidika neizkoriščenega vodnega potenciala, ki ga ima Slovenija ravno v reki Savi, je odločitev o izgradnji verige HE na srednji Savi zagotovo smiselna.

S predlogom Nacionalnega energetskega programa (NEP) se določajo dolgoročni razvojni cilji in usmeritve energetskega sistema in oskrbe z energijo, vlaganja v javno infrastrukturo, spodbude za vlaganja v OVE in URE, uporaba ekonomsko upravičenih tehnologij za pridobivanje goriv in proizvodnjo energije ter predvideni obseg vlaganj zasebnih vlagateljev v energetska dejavnost. NEP je izdelan v skladu s prostorskimi in drugimi razvojnimi akti Slovenije (Energetski zakon, Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010 – 2020, Direktive EU itd.).

HE na srednji Savi bodo v veliki meri prispevale k izpolnitvi zahtev EU direktive o OVE, hkrati pa omogočile večjo fleksibilnost obratovanja EE sistema Slovenije.

2. CILJI PROJEKTA

Cilji projekta, v katerem sodelujejo tri družbe v državni lasti (**HSE 60 %, GEN energija 10 %, Savske elektrarne Ljubljana 30 %**), so čim prejšnji začetek, izgradnja in upravljanje hidroelektrarn na srednji Savi, in sicer v skladu z »Uredbo o koncesiji za rabo vode za proizvodnjo električne energije na delu vodnega telesa reke Save od Ježice do Suhadola« in Odločbo Vlade Republike Slovenije z dne 22.12.2005, s katero je bila HSE podeljena koncesija za rabo vode in proizvodnjo električne energije na srednji Savi. Z izgradnjo HE na srednji Savi se bo povečala izkoriščenost hidropotenciala reke Save ter s tem instalirana moč, povečala se bo proizvodnja pasovne in deloma tudi trapezne energije, in to iz obnovljivega vira.

Projekt izgradnje HE na srednji Savi je namenjen povečanju deleža obnovljivih virov energije (OVE), ki spadajo v razred visokih naložb z zmerno stopnjo donosnosti, po drugi strani pa predstavljajo dolgoročno varno in zanesljivo dobavo trajnostne energije. Tovrstni projekti imajo poleg strogo ekonomskih učinkov tudi multiplikativne širše družbene učinke na narodno gospodarstvo in kakovost bivanja.

Z izgradnjo tovrstnih objektov bo Slovenija pridobila popolnoma nove energetske objekte, s katerimi bomo že danes dobro strukturo virov za proizvodnjo električne energije le še nadgradili. Takšna usmeritev je v skladu z usmeritvami NEP RS, ki predvideva:

- uravnoteženo diverzifikacijo rabe primarnih električnih virov,
- zanesljivo in kakovostno oskrbo z električno energijo,
- spodbujanje ekonomsko upravičene izrabe OVE,
- zagotavljanje sistema rezerve pri oskrbi z električno energijo v Sloveniji.

Slovensko gospodarstvo je sposobno z lastnim znanjem, proizvodnjo in storitvami v Sloveniji zagotoviti in izvesti skoraj 90 % vseh potrebnih elementov in del za izgradnjo posamezne hidro elektrarne na reki Savi, kar dokazuje z izgradnjo verige HE na spodnji Savi.

3. PREDVIDENE HIDROELEKTRARNE

Predvidena je izgradnja verige desetih elektrarn na srednji Savi, in sicer: HE Suhadol, HE Trbovlje, HE Renke, HE Ponoviče, HE Kresnice, HE Jevnica, HE Zalog, HE Šentjakob, HE Gameljne, HE Tacen in ene črpalne hidroelektrarne (ČHE), katere moč in lokacija še ni definirana.

Operativni realni objektni cilj je v tem trenutku izgradnja prvih treh HE (Suhadol, Trbovlje in Renke) na spodnjem delu koncesijskega območja na osnovi pobude za izdelavo državnega prostorskega načrta (DPN).

Hidroelektrarna	Investicija (mio €)	Moč (MW)	Proizvodnja (GWh)
HE Suhadol	131	41	145
HE Trbovlje	122	34	114
HE Renke	123	35	115
HE Ponoviče	252	68	212
HE Kresnice	89	29	90
HE Jevnica	104	29	89
HE Zalog	116	15	44
HE Šentjakob	89	19	44
HE Gameljne	153	27	70
HE Tacen	128	33	89

4. PREDNOSTI IN UČINKI PROJEKTA

Prednosti projekta:

- Investicija ima širše družbene koristi za vzdrževanje socialne varnosti in zaposlovanja, izboljšanje regionalnega razvoja, disperzijo načinov oskrbe, vplive na okolje ipd.
- Velik vpliv v času gradnje na zaposlovanje domače industrije (strojogradnja, gradbeništvo).
- Koncedent (država) bo zagotovil potrebna zemljišča v njegovi lasti in upravljanju ter pomagal pri organizaciji ureditve državne infrastrukture.
- Država bo imela koristi od koncesijskih dajatev in davka na dobiček.

Učinki projekta se kažejo v:

- izboljšanju poplavne varnosti in zagotavljanju varnejšega obratovanja Termoelektrarne Trbovlje in Nuklearne elektrarne Krško,
- v sklopu hidroenergetskih objektov bo lahko izboljšano prometno omrežje,
- zagotavljanju pitne vode in rabe voda za gospodarske namene,
- reševanju problematike poglobljanja korita reke Save (stabilizacijo dna in brežin),
- možnosti angažiranja domačih resursov in znanja,
- povečanju proizvodnje električne energije v Republiki Sloveniji brez povečevanja toplogrednih plinov,
- povečanju deleža OVE v energetske bilanci – izpolnjevanju EU zahtev,
- izboljšanju bivalnega okolja – pridobitev večjih vodnih površin, povečale se bodo možnosti ureditev čistilnih naprav, razvoja rekreacijskih potencialov ter možnosti rekreacijskih, športnih in drugih dejavnosti,
- večji samooskrbi Slovenije z energijo (s tem doseganje ustrezne donosnosti).

5. FORMALIZIRANJE PROJEKTA

5.1. DOGOVOR O SODELOVANJU: HSE, GEN ENERGIJA, SEL

2. septembra 2011 so Holding Slovenske elektrarne (HSE – 60 %), GEN energija (10 %) in Savske elektrarne Ljubljana (SEL – 30 %) podpisali Dogovor o sodelovanju pri projektu izgradnje HE na srednji Savi. Dogovor je rezultat enotnega mnenja podpisnikov dogovora, da je vlaganje v vodni potencial na reki Savi bistvenega pomena za slovensko energetiko in državo kot celoto.

5.2. SRESA D.O.O.

Okrožno sodišče v Ljubljani je 11.8.2011 v sodni register vpisalo družbo Srednjesavske elektrarne d.o.o. s sedežem v Trbovljah, na lokaciji obstoječe družbe Termoelektrarna Trbovlje d.o.o.. Družba je ustanovljena z osnovnim kapitalom v višini 7.500 evrov, njen direktor pa je generalni direktor HSE mag. Matjaž Janežič.

5.3. KRONOLOGIJA AKTIVNOSTI, VEZANIH NA KONCESIJSKO POGODBO

- V mesecu decembru 2004 je Vlada RS izdala Uredbo o koncesiji za izrabo vode za proizvodnjo električne energije na delu vodnega telesa reke Save od Ježice do Suhadola (UL RS št. 121/2004, v nadaljevanju: Uredba),
- v mesecu decembru naslednjega leta z Odločbo št. 35501-33/205/4 za koncesionarja imenuje HSE d.o.o.,
- HSE v mesecu marcu 2006 pripravi prvi osnutek koncesijske pogodbe. Sledijo prva usklajevanja in številni osnutki,
- v mesecu avgustu 2006 sledi prva sprememba Uredbe. Koncesionar še vedno pošilja urgence v zvezi z usklajevanjem koncesijske pogodbe, vendar žal neuspešno,
- v letu 2011 je Uredba ponovno spremenjena (UL RS št. 76/2011),
- kot že navedeno, je bila v tem letu ustanovljena tudi družba SRESA d.o.o. z namenom izgradnje HE na Srednji Savi. Ker družba še nima zaposlenih, je direktor TET imenoval projektni tim, ki zanjo, poleg ostalih subjektov, opravlja določene storitve,
- po zadnji spremembi Uredbe je bil ponovno pripravljen nov osnutek Koncesijske pogodbe, ki je bil MOP-u predan na sestanku dne 17.10.2011 in je v medresorskem usklajevanju. Po načrtih, za katere upamo, da se bodo uresničili, naj bi bila koncesijska pogodba podpisana še v tem letu.
- svojo zavezo, s ciljem, da bo potekala izgradnja HE ter vodne, državne in lokalne infrastrukture čim bolj nemoteno, so podali tudi župani občin Laško, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi in Litija, ki so 4.11.2011 podpisali Sporazum o sodelovanju pri izgradnji HE na področju srednje Save od Ježice do Suhadola. Posegi bodo tudi na robu občin Radeče in Šmartno pri Litiji.

5.4. AKTIVNOSTI, VEZANE NA DRŽAVNI PROSTORSKI NAČRT

- V letu 2009 je bila s strani HSE na MG, Direktorat za energijo podana pobuda za pričetek postopka izdelave DPN za HE na srednji Savi. MOP je zadržal pričetek postopka izdelave DPN za nedoločen čas, ker še ni bilo dorečeno, v kakšni obliki in kdaj se bo spremenila Uredba.
- v mesecu oktobru 2010 je bil sprejet Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor (UL RS št. 80/2010; ZUPUDPP), ki je redefiniral postopek izdelave državnih prostorskih načrtov,
- novembra 2010 leta MG prepriča MOP, da se lahko postopek izdelave DPN-ja prične z dopolnitvijo pobude,
- septembra 2011 je bil MOP-u in MG predstavljen osnutek dopolnitve pobude; usklajevanja o pričetku postopka izdelave DPN še tečejo.

5.5. PLAN VLAGANJ

a) Že izvedene naloge (študije in dokumentacija):

- Izdelava predinvesticijske tehnično-prostorske dokumentacije HE na srednji Savi.
- Izdelava geodetskih podlag za pripravo DPN in za izdelavo investicijske, projektne in tehnične dokumentacije za verigo HE na srednji Savi.
- Geološko-geotehnične raziskava za potrebe priprave tehnične in prostorske dokumentacije za HE Renke in ČHE Požarje za potrebe faze izdelave IDZ.
- Geološko-geotehnične raziskave za potrebe priprave tehnične in prostorske dokumentacije za HE Trbovlje, HE Suhadol, jez Pogonik in HE Ponoviče za potrebe faze izdelave IDZ.
- Ihtiološke raziskave Save in pritokov od Litije do sotočja Save in Savinje.
- Pregled živalskih in rastlinskih vrst, njihovih habitatov ter kartiranje habitatnih tipov s posebnim ozirom na evropsko pomembne vrste, ekološko pomembna območja, posebna varstvena območja in naravne vrednote za območje srednje Save (za območje od HE medvode do HE Vrhovo).
- Izdelava dodatnih prečnih rečnih geodetskih meritev na območju med Litijo in Zidanim Mostom.
- Izdelava in vzpostavitev prostorskega informacijskega sistema za podporo vodenju projektov gradnje hidroelektrarn na srednji Savi.
- Izvedba ocene vpliva izgradnje HE na srednji Savi na kulturno dediščino.
- Posledica izgradnje HE Suhadol, HE Trbovlje, ČHE Požarje in HE Renke na ekonomičnost kmetijske proizvodnje ter proučitev možnosti za ohranitev kmetijskih proizvodnih kapacitet.
- Izvedba osnovnega geološkega in inženirsko geološkega pregleda območja trase derivacijskega predora: Pregrada Renke - strojnica HE Suhadol.
- Hidrološka študija srednje Save.
- Vključitev novih HE na srednji Savi v prenosno omrežje.
- Avtomatizacija piezometrov z elektronskim avtomatskim čitalcem in prestavitev vodomerne late z limnigrafom.
- Izvedba podvodnega pregleda brežine srednje Save.
- Izvedba podvodnega pregleda brežin ob železnici na določenem območju srednje Save
- Plavine v zajezitvah HE na srednji Savi.

b) Naloge v izvajanju ali tiste, ki so planirane za naslednja tri leta:

- Izdelava pred-investicijske dokumentacije (IDP HE Suhadol).
- Preveritev in primerjava variant zasnove hidroenergetskih objektov na območju srednje Save .
- Monitoring podzemnih vod in stabilnostnih razmer na območju načrtovanih HE na srednji Savi.
- Verifikacija pobude za izdelavo DPN treh HE na srednji Savi.
- Izvajanje storitev (na projektu srednja Sava - usmerjanje, nadzor in koordinacija dela izvajalcev).
- Strokovne podlage (preusmeritveni kmetijski načrti, mikroklima, divjad, obvodni prostor, vplivi na železnico, stabilnost pobočij).
- Ostale strokovne podlage (glede na podane smernice).
- Geološko-geotehnične raziskave za potrebe prostorsko tehnične dokumentacije za HE Suhadol, HE Trbovlje in HE Renke - faza IDP.
- Geološko-geotehnične raziskave za potrebe prostorsko tehnične dokumentacije za HE Suhadol, HE Trbovlje in HE Renke - faza PGD.
- Določitev pretočnih krivulj za posamezno HE pri visokih vodah.
- Izdelava hidravlične analize verige HE na srednji Savi pri visokih vodah.
- Izdelava DPN.
- Novelacija Predinvesticijske zasnove za posamezno HE za vse tri HE ter za verigo HE na srednji Savi.
- Okoljsko poročilo za pričet DPN.
- Izdelava PVO za pričet DPN.
- IDP HE Trbovlje.
- IDP HE Renke.
- Invest program za posamezno HE.
- PZR HE Suhadol.
- PZR HE Trbovlje.
- PZR HE Renke.
- PGD HE Suhadol.
- Odkup zemljišč za 3 HE.
- Vzdrževanje informacijskega sistema PIS.
- Inženiring storitve.
- Vodenje projekta in poslovanje družbe SRESA.

POMEMBNEJŠE AKTIVNOSTI NA KRATKO:

- Usklajevanje koncesijske pogodbe na MOP ter njen podpis: predvidoma še v letu 2011.
- Podpis družbene pogodbe družb HSE, SEL in GEN energija.
- Podpis Dogovora o pristopu izgradnje HE Suhadol, HE Trbovlje in HE Renke s strani MOP, koncesionarja ter občin Laško, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje ob Savi in Litija.
- Priprava letnega poslovnega načrta podjetja SRESA za leto 2012 s pogledom na 2013 in 2014.
- Začetek priprave DPN za HE Suhadol, Trbovlje in Renke in sprejem sklepa o pripravi DPN na vladi okvirno sredi leta 2012.
- Pridobitev odločbe o CPVO ter izdelava okoljskega poročila v letu 2012.
- Izdelava investicijske in projektne dokumentacije za HE Suhadol, Trbovlje in Renke.
- Vzpostavitev osnovnih poslovnih funkcij novega podjetja SRESA.
- Začetek gradnje prve HE na srednji Savi v letu 2015.